

Список використаних джерел

1. Плотніков О. В. Вплив міжнародних судових органів на фрагментацію міжнародного права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / О. В. Плотніков; кер. роботи Н. А. Зелінська; Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». – Одеса, 2013. – 16 с.
2. Короткий Т.Р. Международный характер современного пиратства / Т. Р. Короткий. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.morvesti.ru/tems/detail.php?ID=31129>
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004/print1452601049933142

ЗЕЛІНСЬКА Н. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри міжнародного права та міжнародних відносин,
доктор юридичних наук, професор

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СФЕРІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Європейський Союз перебуває у стадії формування свого кримінального права. Терміном «кримінальне право ЄС» позначають систему правових норм, які регламентують співробітництво держав-членів ЄС у боротьбі зі злочинністю. Існують різні точки зору відносно його юридичної природи. Вчені, розглядаючи кримінальне право ЄС крізь призму національного права, звертають увагу на незрілість цієї кримінально-правової системи та її невідповідність уявленням і вимогам внутрішньодержавного права. Дійсно, якщо, ґрунтуючись на національно-правовому підході, пов'язувати поняття «кримінальне право ЄС» виключно з охоронними кримінально-правовими відносинами, використання цього терміну може викликати істотні заперечення. Кримінального права ЄС у традиційному розумінні (як системи юридичних норм, якими встановлюються засади кримінальної відповідальності, види злочинів та покарання за їх вчинення) на цей момент не існує. У цьому значенні використання поняття «кримінальне право ЄС» є умовним. Якщо ж розглядати його в широкій інтерпретації, то до *кримінального* права ЄС слід віднести всі норми, зосереджені навколо поняття «*сриміten*», а це великий масив норм, що регламентують взаємодію кримінально-правових систем у реагуванні на злочин і попередженні злочинності.

Значною мірою кримінальне право ЄС слід віднести до транснаціонального кримінального права, в якому держава залишається зосередженням кримінальної влади. Транснаціональне кримінальне право

включає в себе матеріально-правові, процедурно-організаційні і превентивні аспекти. Транснаціональне матеріальне кримінальне право є системою міжнародно-правових норм, спрямованих на гармонізацію криміналізації найбільш важливих в міжнародному плані правопорушень і встановлення співрозмірних і ефективних кримінальних санкцій. Транснаціональне процесуальне кримінальне право складається, як мінімум, з двох частин: а) міжнародно-правових норм, які регламентують взаємодію національних правоохоронних і судових органів з метою притягнення до відповідальності винних осіб; б) міжнародно-правових норм, спрямованих на оптимізацію функціонування національних правоохоронних і судових систем і забезпечення гарантій прав людини у кримінальному судочинстві. Транснаціональне кримінально-превентивне право регламентує взаємодію держав з попередження злочинності.

Таким чином, кримінальне право ЄС не є внутрішньодержавним кримінальним правом, а виступає одним з видів регіонального транснаціонального кримінального права. Разом із тим зростаюча небезпека злочинів, що посягають на інтереси й цінності Євросоюзу, приводить до формування кримінально-правових конструкцій, які істотно відрізняються від традиційного кримінального права.

Багато фахівців говорять про «європеїзацію» кримінального права, посилення впливу ЄС на розвиток кримінального права держав-членів [1]. Важливим напрямом розвитку кримінального права ЄС є гармонізація національних кримінально-правових систем, розробка й прийняття оптимальних стандартів криміналізації й пеналізації правопорушень, що безумовно свідчить про формування й утвердження концепції європейського кримінально-правового простору.

Внутрішньодержавне право європейських держав, в цілому, має значний рівень подібності щодо кваліфікації більшості традиційних видів транснаціональних злочинів. Безумовно, у кримінальному праві різних держав існують суттєві відмінності, які мають чи можуть мати негативний вплив на протидію злочинності. Зростання небезпеки злочинності підвищує потребу в гармонізації кримінально-правової заборони правопорушень і встановлення співрозмірних ефективних і таких, що викликають стримуючий вплив, кримінальних санкцій.

Варто відзначити, що непереборної межі між кримінально-правовою політикою Європейського Союзу і його держав-членів, по суті, ніколи не існувало. І *de-jure*, і *de-facto*, процес непрямої гармонізації національного кримінального права під впливом ЄС триває протягом багатьох десятиліть. Питання про співвідношення національного й наднаціонального компонентів у цій сфері піддається фундаментальному обговоренню [2].

Зближення стандартів кримінальної відповідальності в державах-членах здійснюється за допомогою методу «мінімальної гармонізації», а саме, шляхом установа верхньої межі кримінально-правової

санкції, яку повинна закріпити кожна держава-член у своєму національному законодавстві. При цьому держави-члени не втрачають можливості встановлювати більш суворі покарання.

Не можна не визнати, що складності в гармонізації кримінального законодавства держав-членів здатні суттєво перешкоджувати розвитку співробітництва в боротьбі зі злочинністю. Ці розходження значною мірою зменшуються після набуття чинності Лісабонським договором. Кримінальне право ЄС є відносно новою концепцією, але воно, безсумнівно, має велике майбутнє [3].

Список використаних джерел

1. Див.: Vervaele J. A. E. The Europeanisation of Criminal Law and the Criminal Law Dimension of European Integration// 30 Years of European Legal Studies at the College of Europe, Liber Professorum. – Brussels, 2005. – P. 277 – 298; Rackow P. Problems of the Europeanisation of Criminal Law// Criminal Law Forum. – Vol. 18 – № . 1. (March 2007). – P. 175– 183.
2. Див.: European Cooperation between Tax, Customs and Judicial Authorities / J. A. E. Vervaele & A. H. Klip (eds.). – The Hague-London-Boston: Kluwer Law International, 2002. – 302 p.
3. Див. докладніше: Зелінська Н. А., Пашковський М. І. Кримінальне право / Право Європейського Союзу: підручн. / За ред. О. К. Вишнякова. – Одеса: Фенікс, 2013. – С. 552– 695.

АНДРЕЙЧЕНКО С. С.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного права та міжнародних відносин,
кандидат юридичних наук, доцент

ПИТАННЯ АТРИБУЦІЇ В КОНТЕКСТІ ЕКСТЕРИТОРІАЛЬНОГО ЗАСТОСУВАННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

Атрибуція державі поведінки державних і недержавних осіб і утворень (далі — атрибуція) є одним з ключових положень серед норм про міжнародну відповідальність держав, що обумовлено необхідністю визначення того, чи є конкретне діяння державного або недержавного актора вчиненим державою для подальшого її притягнення до міжнародно-правової відповідальності. У той же час доводиться констатувати наявність політико-правових проблем застосування норм про атрибуцію, що викликає гострі дискусії в теорії і практиці міжнародного права. Серед причин таких суперечок можна назвати відсутність єдиних загальнообов'язкових правил, що визначають умови для атрибуції;